
Șomajul și conținutul său

Assoc. prof. Mădălina-Gabriela ANGHEL PhD (*madalinagabriela_angel@yahoo.com*)

Artifex University of Bucharest

Assoc. prof. Ștefan Virgil IACOB PhD (*stefaniacob79@yahoo.com*)

Petroleum – Gas University of Ploiesti / Artifex University of Bucharest

Cristian OLTEANU PhD Student (*alexandra.olteanu.s1@anaf.ro*)

Bucharest University of Economic Studies

Abstract

Șomajul este raportul dintre populația ocupată și numărul de salariați. Șomajul nu are o creștere fulminantă deoarece mulți dintre cetățenii din România care își pierd locurile de muncă se îndreaptă către exterior de unde obțin venituri ceva mai mari. Este adevărat că aceștia aduc în țară niște sume destul de mari care contribuie la ajutorarea familiilor sau la realizarea de mici investiții ori lucrări de care au nevoie.

În acest articol, uutilizând datele furnizate de Institutul Național de Statistică, Eurostat și mai ales datele cuprinse în Anuarul Statistic 2022 am urmărit să punem în evidență trendul pe care îl are acest indicator; șomajul, în ușoară creștere, uneori stagnant dar să explicăm mai pe larg care este situația ocupării forței de muncă, a resurselor de muncă în țara noastră, pentru a fi mai ușor de înțeles că șomajul nu este cel pe care îl calculăm ca urmare a datelor corecte care există la Institutul Național de Statistică ci, din punct de vedere al neocupării populației este mult mai mare dacă luăm în considerație și cele peste 4 milioane de persoane care lucrează practic în străinătate pe perioade nedeterminate sau determinate și care, cu timpul, chiar se stabilesc în alte state ale Uniunii Europene sau, pe plan mai larg, în lume.

Am folosit indicatorii furnizați de INS și Eurostat pe care i-am prelucrat, i-am așezat în mod mai grăitor în grafice și tabele.

Cuvinte cheie: populație, salariați, șomaj, crize, evoluții.

Clasificarea JEL: E20, E30

Introducere

În acest articol am început prin a prezenta situația de fapt a populației din țara noastră. Am arătat că în conformitate cu datele furnizate de Institutul Național de Statistică prin comunicatele lunare, șomajul are o ușoară tendință de creștere dar acesta nu este pe deplin edificator ținând seama de numărul mai mare al populației neocupate și ne-înregistrate ca atare ca șomeri sau a populației care lucrează în străinătate și, de ce nu, a populației care lucrează încă în condiții limitate de neangajare, dar cu venituri care nu le asigură o perspectivă deosebită și, mai ales, o perspectivă a pensiilor.

Șomajul l-am analizat după câteva structuri, mediul urban și mediul rural, feminin și masculin rezultând că în mediul urban nivelul șomajului este mai ridicat, iar după structura pe sexe în domeniul feminin șomajul este mai mare.

De asemenea, o analiză pe structura pe vârste arată că generația tânără prezintă un procent mai ridicat de șomeri care are tendința să crească, iar la populația de vârstă a 2-a și mai ales a 3-a, numărul este mai mic și ca urmare a ieșirii din câmpul muncii și trecerea în categoria pensionarilor.

Ne-am referit în acest articol și la un paradox care există în țara noastră și anume că dispunând de un număr de peste 430.000 de șomeri înregistrați, plus populație ne-înregistrată sau care lucrează în străinătate care ar duce la un număr deosebit de ridicat, România duce lipsă de forță de muncă calificată.

În acest context, anual se prezintă și se obțin aprobări pentru utilizarea de forță de muncă din țări asiatice mai ales, România devenind într-un fel pentru țările asiatice în domeniul forței de muncă ceea ce Europa de Vest a devenit pentru România în acest domeniu. Domeniile care resimt cel mai acut lipsa forței de muncă includ construcțiile, alimentația publică, unele servicii ș.a.m.d.

Am arătat că pe această cale nu se poate vorbi despre o structură evidentă a învățământului profesional și chiar superior, care să ofere pentru piața muncii cadre conform cu specializările aflate în dificultate.

Așa se explică și faptul că locurile de muncă vacante cresc de la o perioadă de timp la alta, dar la organizarea târgurilor, licitațiilor, pentru ocuparea acestor locuri de muncă, ele rămân tot neocupate tocmai datorită faptului că există neconcordanță între ceea ce iese din învățământul liceal, mai puțin profesional, dar și învățământul superior. Aici ne întâlnim cu situația că din învățământul liceal, mai ales superior, elementele cele mai dotate pleacă să-și continue studiile în străinătate și, de regulă, acolo rămân după terminarea studiilor.

Rămâne de stabilit ce măsuri ar trebui întreprinse pentru ca învățământul de toate gradele din România să fie mai bine ancorat în realitățile țării noastre, să se subvenționeze mai bine și să se creeze un cadru în care să împiedicăm cât mai mulți dintre absolvenții de liceu să meargă la studii în străinătate sau dintre absolvenții de studii superioare să plece cei valoroși să caute locuri de muncă în străinătate.

Literature review

Analiza șomajului și a modului de ocupare a populației a făcut subiectul mai multor cercetări. Astfel, Agrawala și Matsab (2013) au studiat relația dintre riscul de șomaj și deciziile de finanțare a întreprinderilor, iar

Anghelache, Anghel, Dumbravă și Ene (2018) au analizat corelația dintre rata de ocupare a populației, șomajul și posturile vacante în economie. Couch, Reznik, Tamborini Iams (2013) au analizat consecințele șomajului pe termen lung. Kroft și Notowidigdo (2016), precum și Krueger și Mueller (2010) au prezentat elemente semnificative referitoare la asigurarea de șomaj. Moscarini și Postei Vinay (2012) u studiat modul în care angajatorii, în funcție de dimensiunea acestora, contribuie la crearea de locuri de muncă în perioadele de șomaj. Nekoei și Weber (2017) au încercat să identifice modul în care calitatea locului de muncă este îmbunătățită prin extinderea beneficiilor de șomaj.

Metodologie

Pentru ușurarea înțelegerii analizei făcute în acest articol vom prezenta principalele aspecte metodologice utilizate de Institutul Național de Statistică. Astfel, șomerii, conform definiției internaționale (BIM), sunt persoanele cu vârste cuprinse între 15 și 74 de ani (în ani împliniți, la sfârșitul săptămânii de referință), care în cursul săptămânii de referință nu erau ocupate conform definiției persoanelor ocupate, erau disponibile să muncească, adică erau disponibile să ocupe un loc de muncă remunerat sau să desfășoare o activitate independentă în termen de două săptămâni după săptămâna de referință și căutau activ un loc de muncă, adică fie au făcut demersuri concrete în perioada de patru săptămâni care s-a încheiat cu săptămâna de referință pentru a căuta un loc de muncă remunerat sau pentru a desfășura o activitate independentă, fie au găsit un loc de muncă unde urmează să înceapă activitatea în termen de cel mult 3 luni de la sfârșitul săptămânii de referință.

Populația activă din punct de vedere economic cuprinde toate persoanele care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii în timpul perioadei de referință, incluzând populația ocupată și șomerii.

Populația ocupată cuprinde persoanele cu vârste cuprinse între 15 și 89 de ani (în ani împliniți, la sfârșitul săptămânii de referință) care, în cursul săptămânii de referință, se încadrau în una dintre următoarele categorii: persoane care, în cursul săptămânii de referință, au lucrat cel puțin 1 oră contra plată sau pentru obținerea unui profit, inclusiv lucrătorii familiali care colaborează la întreprinderea familială; persoane care au un loc de muncă sau o întreprindere și care au fost temporar absente de la lucru în cursul săptămânii de referință, dar au avut o legătură formală cu locul de muncă, în condițiile în care următoarele grupuri au o legătură formală cu locul de muncă; persoanele absente de la lucru din cauza concediilor de odihnă, a organizării timpului de lucru, a concediilor medicale, a concediului de maternitate sau de

paternitate; persoanele aflate la cursuri de formare profesională pentru locul de muncă; persoanele aflate în concediu pentru creșterea copilului, care primesc și/sau au dreptul la un venit sau la prestații legate de locul de muncă sau al căror concediu pentru creșterea copilului ar trebui să dureze cel mult 3 luni; lucrătorii sezonieri în extrasezon, în cazul în care îndeplinesc în continuare cu regularitate sarcini și îndatoriri pentru locul de muncă sau pentru întreprindere, excluzând îndeplinirea obligațiilor legale sau administrative; persoanele absente temporar de la lucru din alte motive, în cazul în care durata preconizată a absenței este de maximum 3 luni sau persoane care produc bunuri agricole destinate în cea mai mare parte vânzării sau schimbului în natură. Începând cu anul 2021, persoanele care produc bunuri agricole destinate exclusiv sau majoritar auto-consumului nu mai fac parte din populația ocupată.

Șomerii înregistrați sunt persoanele aflate în evidențele Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), care beneficiază de prevederile legislației privind protecția socială a șomerilor.

Cele două seturi de indicatori statistici, șomajul lunar conform definiției internaționale și șomajul înregistrat, nu sunt comparabile deoarece sursele de date, metodele de măsurare, conceptele, definițiile și sfera de cuprindere sunt diferite. Analiza datelor din ambele serii, însă, oferă o imagine completă și reală asupra pieței românești a forței de muncă.

Metodologia de estimare aplicată se bazează pe metode econometrice care nivelează exponențial seriile de date cu tendința lineară. Valorile estimate sunt derivate din datele furnizate de cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodărie, pe baza unor coeficienți de netezire, care corectează nivelul și tendința seriei în formă brută (neajustată). Pentru rezultatele provizorii, valorile sunt derivate ținând cont de date parțiale colectate pentru luna de referință.

Datele sunt prezentate în formă ajustată sezonier, eliminându-se astfel efectul variațiilor sezoniere. Pentru ajustarea sezonieră s-a folosit pachetul de programe DEMETRA (metoda TRAMO/SEATS). Seriile ajustate sezonier s-au obținut prin eliminarea componentei sezoniere din seria originală. Trendul, care reprezintă seria ajustată atât pentru efectul variațiilor sezoniere cât și al celor accidentale, s-a obținut prin eliminarea componentei neregulate din seria ajustată sezonier.

Din cauza numărului redus de cazuri de observare, gradul de fiabilitate al estimațiilor pentru indicatorii corespunzători categoriei tinerilor (grupa de vârstă 15-24 ani) este extrem de scăzut, seriile obținute prezentând un grad mare de volatilitate. Prin urmare, pentru categoria *tineri* sunt diseminate date trimestriale (de exemplu, datele prezentate pentru lunile ianuarie, februarie și martie sunt egale și se referă la trimestrul I). Datele pentru tineri sunt

diseminate, cu titlu de date provizorii, la două luni după încheierea trimestrului de referință și definitive odată cu finalizarea estimațiilor pentru cercetarea statistică AMIGO din trimestrul corespunzător.

Date, rezultate și discuții

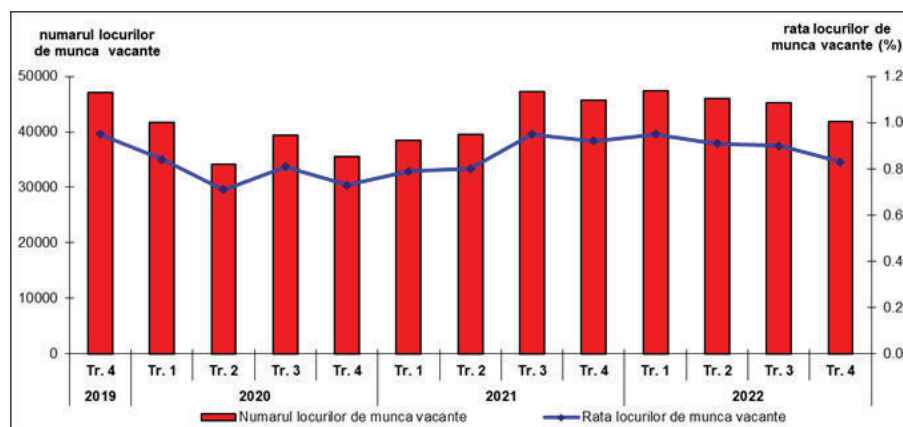
Analizând piața forței de muncă constatăm faptul că locurile de muncă vacante în trimestrul IV 2022 sunt mai puține. Astfel, în trimestrul IV 2022, numărul locurilor de muncă vacante a fost 41,9 mii, în scădere cu 3,4 mii față de trimestrul anterior. De asemenea, rata locurilor de muncă vacante estimată pentru trimestrul IV 2022 a fost 0,83%, în scădere cu 0,07% față de trimestrul precedent.

Dacă facem o analiză comparativă cu același trimestru al anului 2021, numărul locurilor de muncă vacante a scăzut cu 3,8 mii, iar rata locurilor de muncă vacante a scăzut cu 0,09%.

Pe baza datelor preluate de la Institutul Național de Statistică a fost întocmit graficul numărul 1 care pune în evidență evoluția ratei și a numărului locurilor de muncă vacante în perioada trimestrul IV 2019 - trimestrul IV 2022.

Evoluția ratei și a numărului locurilor de muncă vacante în perioada trimestrul IV 2019 - trimestrul IV 2022

Grafic 1

Sursa: Comunicat INS nr. 44 / 20 februarie 2023

Analizând datele pe activități ale economiei naționale constatăm faptul că în trimestrul IV 2022, cele mai mari rate ale locurilor de muncă vacante s-au înregistrat în administrația publică (1,61%), activități de spectacole, culturale

și recreative (1,46%), transport și depozitare (1,44%), respectiv distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (1,41%). În industria prelucrătoare s-a concentrat un sfert din numărul total al locurilor de muncă vacante (10,5 mii locuri vacante), iar valoarea ratei a fost 0,95%.

Sectorul bugetar a însumat circa 21% din numărul total al locurilor de muncă vacante. Astfel, 4,4 mii locuri vacante s-au regăsit în administrația publică, 3,1 mii locuri vacante în sănătate și asistență socială, iar 1,3 mii locuri vacante în învățământ.

La polul opus, rata locurilor de muncă vacante a înregistrat cele mai mici valori în construcții (0,25%) și în alte activități de servicii (0,26%).

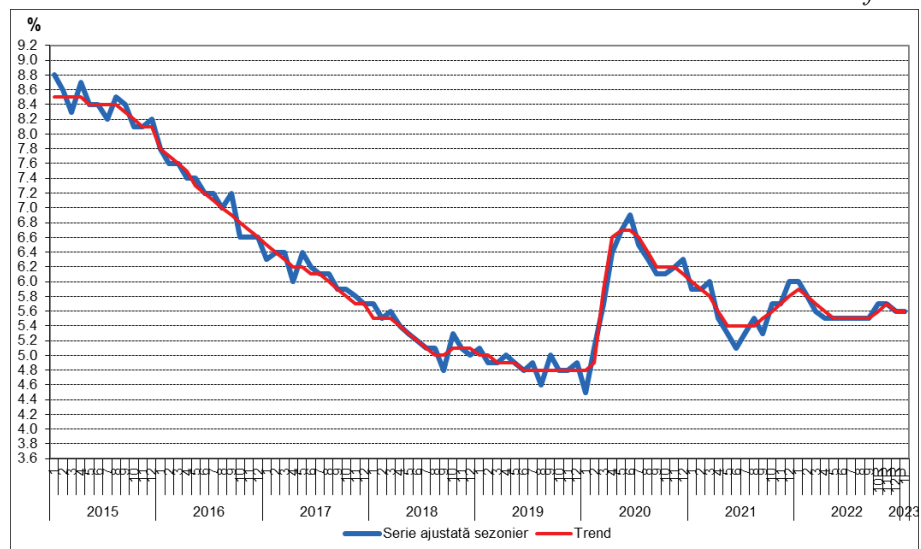
Cele mai puține locuri de muncă vacante s-au regăsit în tranzacții imobiliare, alte activități de servicii, respectiv în industria extractivă (0,1 mii locuri vacante pentru fiecare în parte).

Totuși, având în vedere situația locurilor vacante din luna ianuarie 2023, constatăm faptul că rata șomajului în formă ajustată sezonier a fost de 5,6%, valoare egală cu cea înregistrată în luna decembrie 2022.

În graficul numărul 2 este prezentată evoluția acestui indicator în perioada ianuarie 2015 – ianuarie 2023.

Evoluția ratei șomajului în perioada ianuarie 2015 – ianuarie 2023

Grafic 2

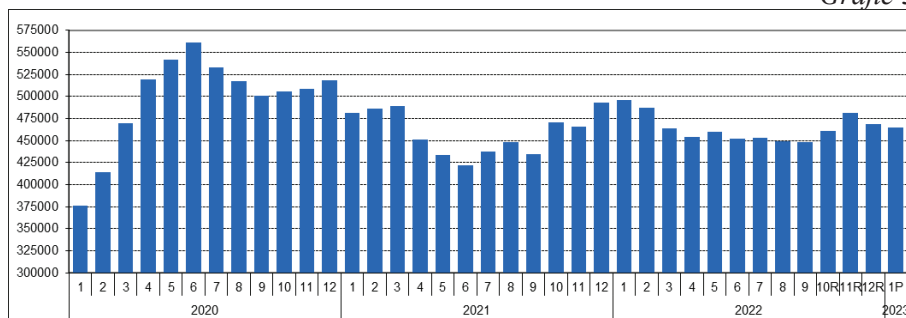

Sursa: Comunicat INS nr. 51 / 2 martie 2023

În graficul numărul 3 este prezentată evoluția numărului de șomeri în perioada ianuarie 2020 – ianuarie 2023.

Numărul de șomeri în perioada ianuarie 2020 – ianuarie 2023

Grafic 3

Sursa: Comunicat INS nr. 51 / 2 martie 2023

Analizând datele preluate de la Institutul Național de Statistică, constatăm faptul că numărul șomerilor (în vârstă de 15-74 ani) estimat pentru luna ianuarie a anului 2023 a fost de 465,0 mii persoane, în scădere față de luna precedentă, respectiv 468,4 mii persoane, și în scădere față de aceeași perioadă a anului precedent, respectiv 495,6 mii persoane.

Numărul șomerilor în vârstă de 25-74 ani reprezenta 75,8% din numărul total al șomerilor estimat pentru luna ianuarie 2023.

În tabelul numărul 1 este prezentată evoluția ratei șomajului pe sexe în procente în perioada ianuarie 2022 – ianuarie 2023.

**Evoluția ratei șomajului pe sexe în perioada
ianuarie 2022 – ianuarie 2023 (%)**

Tabel 1

	2022												2023
	Ian.	Feb.	Mar.	Apr.	Mai	Iun.	Iul.	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Ian. ^P
Total													
15-74 ani	6,0	5,8	5,6	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,7 ^R	5,7 ^R	5,6 ^R	5,6
15-24 ani	23,1	23,1	23,1	23,0	23,0	23,0	22,9	22,9	22,9	22,2	22,2	22,2	..
25-74 ani	4,8	4,7	4,4	4,4	4,4	4,3	4,3	4,4	4,3	4,5 ^R	4,7 ^R	4,5 ^R	4,5
Masculin													
15-74 ani	6,2	6,1	5,8	5,9	6,0	6,0	6,1	6,0	6,1	6,2 ^R	6,1 ^R	5,9 ^R	5,8
15-24 ani	22,2	22,2	22,2	21,4	21,4	21,4	21,2	21,2	21,2	21,6	21,6	21,6	..
25-74 ani	4,9	5,0	4,6	4,7	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	5,1 ^R	4,9 ^R	4,7 ^R	4,8
Feminin													
15-74 ani	5,8	5,3	5,3	5,0	4,9	4,7	4,7	4,8	4,6	4,9 ^R	5,3 ^R	5,3 ^R	5,3
15-24 ani	24,6	24,6	24,6	25,9	25,9	25,9	25,7	25,7	25,7	23,1	23,1	23,1	..
25-74 ani	4,6	4,3	4,2	3,8	3,8	3,5	3,4	3,6	3,4	3,8 ^R	4,3 ^R	4,2 ^R	4,2

Sursa: Comunicat INS nr. 51 / 2 martie 2023

Analizând evoluția ratei șomajului pe sexe, constatăm faptul că rata șomajului la bărbați a depășit-o cu 0,5% pe cea a femeilor, respectiv 5,8% în cazul persoanelor de sex masculin și 5,3% în cazul celor de sex feminin. Este de reținut faptul că nivelul de 22,2%, al ratei șomajului în rândul tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 ani este destul de ridicat. Pentru persoanele adulte cu vârsta cuprinsă în intervalul 25-74 ani, rata șomajului a fost estimată la 4,5% pentru luna ianuarie 2023 (4,2% în cazul femeilor și 4,8% al bărbaților).

Concluzii

Din punct de vedere al șomajului, acest indicator este într-un fel mai monoton întrucât nu sunt creșteri mari de la o perioadă la alta la șomerii înregistrați și rata șomajului nu crește atât de vertiginos dar, ținând seama și de populația ne-încadrată, neînregistrată ca șomeri sau salariați și de persoanele care lucrează în străinătate, constatăm că este o problemă destul de delicată care trebuie să fie tratată cu mai multă importanță.

Desigur, investițiile ar fi calea principală prin care să se creeze locuri de muncă, care corelate cu structurarea mai bună a învățământului dual și profesional ca și a unităților de învățământ superior să pregătească cadre pentru noile locuri de muncă din industrie, construcții și celelalte care se perfecționează, așa încât să crească în primul rând calitatea muncii și, pe această cale, calitatea producției, să se reducă ușor prețurile, să putem fi competitivi la exporturile realizate.

O altă concluzie este aceea că șomerii au o perioadă redusă de înregistrare și mulți dintre ei refuză să se mai întoarcă în câmpul muncii, preferând să îngroașe piața, cum îi spunem noi, *colorată*, *cenușie* sau *neagră*, sau să plece în străinătate ori să își găsească activități care nu sunt înregistrate și ușor de urmărit.

Bibliografie

1. Agrawala, A., Matsab, D. (2013). *Labor unemployment risk and corporate financing decisions*. Journal of Financial Economics, 108 (2), May, 449-470
 2. Anghelache, C., Anghel, M.G., Dumbravă, Ș.G., Ene, L. (2018). *Analyzing the employment rate of the population, unemployment and vacancies in the economy*. Theoretical and Applied Economics, XXV, No. 2(615), Summer, 105-118
 3. Couch, K.A., Reznik, G., Tamborini, C.R., Iams, H. (2013). *Economic and Health Implications of Long-Term Unemployment: Earnings, Disability Benefits, and Mortality*. Research in Labor Economics, 38, 259-305
 4. Kroft, K., Notowidigdo, M.J. (2016). *Should Unemployment Insurance Vary with the Unemployment Rate? Theory and Evidence*. Review of Economic Studies, 83(3), 1092-1124
 5. Krueger, A.B., Mueller, A. (2010). *Job Search and Unemployment Insurance: New Evidence from Time Use Data*. Journal of Public Economics, Journal of Public Economics, 94 (3-4), 298– 307
 6. Moscarini, G., Postei-Vinay, F. (2012). *The Contribution of Large and Small Employers to Job Creation at Times of High and Low Unemployment*. American Economic Review, 102 (6), 2509-2539
 7. Nekoei, A., Weber, A. (2017). *Does Extending Unemployment Benefits Improve Job Quality?*. American Economic Review, 107, 527–561
- *** <https://insse.ro/cms/ro>